

Njeno ukupno umetničko delo, sva njena ostvarenja, budućnosti okrenuta i usmerena, oblikuju jedan veliki spomenik oko kojeg Srbija okuplja one Nadeždine istomišljenike i pregaoce koji umetnost shvataju kao biće u neprekidnim promenama, transformacijama i potvrđivanjima.

Ovogodišnji memorijal Nadežde Petrović okupio je brojne umetnike iz svih krajeva naše zemlje i dvojicu stranih. Čitava ova porodica stvaralaca poklonički je uveličala i ulepšala ovu manifestaciju svojim najnovijim likovnim ostvarenjima, veoma aktuelnim po svežini i bliskim po vremenu u kome se vatrometno sukobljavaju savremeni pravci, nove tendencije i uporne težnje ka novom i savršenijem. Pedesetak prisutnih radova na memorijalu rečito se nameću našem interesovanju, i njihov dijapazon vibrira između figuracije i apstrakcije, nadrealizma i novih tendencija.

Učešće Nikole Beševića na memorijalu predstavlja izuzetan doprinos ovoj manifestaciji po votivnosti svojih priloga. Izvršivši dobru selekciju, on je izgleda najbolje shvatio značaj, važnost i cilj ove izložbe, na izvestan način retrospektivno osvetljavajući umetničko delo Nadežde Petrović.

Gosti iz Francuske, Žerar Masabio (Gerard Massabuau) i Žak Vimar (Jacques Vimard), nesumnjivo su veoma aktuelni u svojim likovnim istraživanjima. Prvi se odlučio da čistom bojom i simbolikom znaka izrazi vreme i prostor, dok je drugi, inače zainteresovan za probleme savremene figuracije, na memorijalu pokazao aktove — svoju trenutnu inspiraciju.

Osobnost ovog memorijala je bila u tome što je bilo i dela primenjene umetnosti, zanata i kulturne tradicije pri čemu se izdvajaju radovi pojedinih umetnika. Takva su, na primer, dela Endela Beriše koja su okrenuta narodnoj umetnosti, izvornom

folkloru, fresci, ikoni i nakitu. Berberovićevim platnima dominira heraldički znak, simbolom iskazana prošlost, njena trajnost i neprekidni uticaj. Inspiracije u delima Jože Cihue vezane su za rane minijature i rukopisnu tradiciju. Interesovanje Miodraga Vujačića-Mirkog obuhvataju hristološko-biblijsku tematiku u kojoj se uvek mogu naći nove inspiracije.

Vojo Dimitrijević je izlagao na Memorijalu svoju X i XI poruku. Slično najranijim njegovim porukama, i ove imaju dominirajuće vertikalne prodore, a u bočnim delovima slika njegova taktilna osetljivost je dostigla vrhunac. Žestinom pokreta i snagom ekspresije Trajko Medenica izražava nemire savremene egzistencije. Jakelićevo delo, apstraktno po formi, kao da rehabilituje orfizam svojim dinamičnim, transparentnim i simultanim ritmovima.

Nagrada Isidoru Vrsajkovu za »Opsednute horizonte« ne iznenađuje već ohrabruje, pored ostalog, i zato što je umetnički nivo publike toliko uzdignut da je ona mogla da zapazi i oceni stalnu izmenu hladnog realizma i nadrealizma ove slike, tako bliske vremenu u kome živimo. Pred njom su svi posetioci na istoj liniji i istoj poziciji, kako po svom umetničkom doživljaju tako i po svojoj vizuelnoj opservaciji. Sve u slici je u funkciji moguće eksplozije. Iz dotrajalih zidova istorije spremna je da se izlije nedokučiva neizvesnost. Sliku ostavljamo deprimirani očiglednim saznanjem o potencijalnoj katastrofi.

Ostale nagrade su dobili Gligor Čemerski (nagrada memorijala), Bekir Misirlić (nagrada grada Čačka) i Miodrag Arsić (nagrada radničkih saveta čačanskih preduzeća).

Posetioci u Beogradu, hendikepirani, nisu mogli da vide dela Predraga Neškovića i Miće Popovića koji trenutno izlažu u inostranstvu.

diploma '70

izložbe diplomskih radova studenata akademije primenjenih umetnosti u galeriji ulus-a; 8—15. X 1970.

predgovor u katalogu: mila rajković

dušan đokić

Galerija ulus-a pružila je gostoprimstvo jednoj, po formi pogodno-svečanog izložbi, ali po dometu pojedinih ostvarenja i opštem kvalitetu izuzetnoj i veoma značajnoj. Profesionalne i oficijelne izložbe i svi oblici profesionalnog manifestovanja likovne umetnosti u beogradskim galerijama pobuđuju uglavnom pažnju tekuće kritike, što je, uostalom, i normalno, ali se istupanjima mladih, pogotovu ako iza toga stoji organizacija neke škole, govori najčešće blagonaklono-tutorski i uzdržano, s obzirom da su to prvenci koji više obećavaju i nude otvorene mogućnosti nego što daju stvarne vrednosti koje se ugrađuju u šaroliku panoramu našeg likovnog života. Međutim, to sa ovom izložbom, koja je izvrsno postavljena i opremljena dobrim plakatom i katalogom sa tekstom Mile Rajković, istoričara umetnosti, nikako nije slučaj.

Dvadeset autora-diplomaca (ocenjenih najvišom školskom ocenom) izložili su ovde dvadeset i šest dela, podelivši ih u sedam odseka: 1. Primenjeno slikarstvo, 2. Primenjena grafika, 3. Primenjena plastika, 4. Kostim i moda, 5. Unutrašnja arhitektura, 6. Keramika i 7. Tekstil. Ovi radovi pokazuju nešto više od naučenog, od tehnike i znanja stečenog tokom studija, i već se mogu smatrati kao izvestan domet ličnog stvaralaštva, kome, uostalom, ni pedagoški principi, ni unapred programirani okviri, ni razna iskušanja ne mogu biti prepreka, samo ako je ono pokrenuto najdubljom verom i entuzijazmom. I zato, ako ova izložba nedvosmisleno potvrđuje valjanost principa jedne škole i služi joj na čast, ona istovremeno ukazuje na još jedan brzi i silan prodor mladog stvaralaštva na pozornicu našeg likovnog života. Mada svi izloženi radovi imaju tematsko namensko obeležje, jer reč je o projektima i modelima iz primenjenih

umetnosti, pojedina ostvarenja deluju kao autentični kreativni dometi, posebno radovi Ratomira Damjanovića (»Kretanje« — projekt za zidnu kompoziciju i »Reklamno-propagandni pano«) i Andonove Makedonke (»Vrtna keramoplastika«) »Kretanje«, rad R. Damjanovića, nije samo projekt za zidnu kompoziciju, izveden u tehnici disperzivnog nanošenja boje i sa korišćenjem šablona. Po kompozicionoj strukturi, po majstorski harmonizovanim valerskim odnosima, po koloritu koji je nešto uzdržan ali zato jedinstven, ovo delo može da stoji samostalno, kao slika, ali ako je već zamišljeno kao objekt za eventualnu primenu, to ne umanjuje njegovu vrednost. Naprotiv, ako se ima u vidu da se u našoj sredini već poodavno nisu pojavila tako vredna dela primenjenog slikarstva, čija ostvarenja ne zavise samo od rešenosti umetnika da se bave takvim radom, već i od znatnih ulaganja koja moraju poteći od društvenih organizacija, to ostaje kao otvoreno pitanje koje mora da reši i druga strana. »Vrtna keramoplastika« A. Makedonke pokazuje istančani plastični senzibilitet umetnice koja poznaje vrednosti praznog i punog, a ne zanemaruje ni svojstva upotrebljenog materijala, tako da sve u konačnoj razradi daje izvrsnu celinu. I druga dela, koja svakako zaslužuju pažnju, odlikuju se raznovrsnim shvatanjima ali i primljenim uticajima, što se najbolje uočava u projektima za kostime, u primenjenoj grafici i tekstu. Radovi potekli sa oteka unutrašnje arhitekture pokazuju izvrsnu regresiju i manirizam u odnosu na opšti nivo izložbe, naročito u projektima za enterijere. Uz takve projekte morale su da se prilože i tehničke osnove enterijera ili makete u razmeri bar 1:20, jer samo perspektivni izgledi u kolaž-tehnici malo mogu da govore o pravim prostornim sagledavanjima problema.